

Kako je znal vojevati grof Rudolf Habsburški.

(Iz povesti „Rudolf Habsburški“. Spisal Fr. Hubad.)

Rudolf Habsburški, oče slavne avstrijske cesarske rodovine, imel je na Švicarskem toliko zemlje, kolikor nobeden drug njegovih vrstnikov. To drugim gospodom ni bilo po volji; posebno za to ne, ker ni bil tako samopašen, kakor drugi. Branil je svoje podložnike tujih napadov, in popotniki, ki so hoteli preko Švice na Italijansko, prosili so njega, da jih varuje.

Rudolfova pravičnost je kmalu zaslovela na vse kraje. Njegovi nasprotniki se pa združijo zoper njega. Na čelu so jim stali grofi Toggenburški in gospodi Regensberški.

Posebno silen je bil Luitpold Regensberški. Imel je v okolici mesta Zürich-a mnogo gradov in je bil nekoliko v sorodu z grofom Kyburškim (Kyburg), ki je bil postavil Rudolfa Habsburškega za svojega dediča. Ko so slišali meščani Züriški, da so se združili plemenitaši zoper Rudolfa, zbalí so se za svoje mesto in svoje pravice. Vojska je huda, a takrat je bila še huja, ker so požigali sovražniki drug drugemu kar in kolikor so mogli, samó zaradi tega, da so mu napravili prav veliko kvare. Mesto Zürich pa je ležalo ravno mej posestvi Regensberškimi, takó da bi bila zadela meščane izvestno velika nesreča, ako bi ne imeli kakega mogočnega zaščitnika. V tej svojej velikej stiski se obrnejo do gospoda Regensberškega in ga prosijo, naj jih vzame v svoje varstvo. Oholi gospod pa odgovori njihovim poslancem ošabno: „Kaj, samó varujem naj vas? Saj vas imam vže kakor ribe v mreži. Povsod vas obdajajo moji gradovi. Saj vas vzamem lahko popolnoma v svojo last!“

Hudo je spekel meščane ta odgovor. Svoje svobode vender niso hoteli oddati. Posvetujejo se mestni očetje in premišljujejo, kaj in kakó bi. Mej njimi jih je bilo mnogo, ki so poznali Rudolfa Habsburškega. Vsak je vedel pripovedovati le kaj dobrega o njem. Ta je poročal, kako je plemeniti grof čuval njega in njegovo blagó na potu v daljne pokrajine roparskih vitezov, svojih nasprotnikov. Drugi je pripovedoval, kako rad pomaga Rudolf siromakom i. t. d. Končno obveljá predlog, naj se podajó raje v varstvo mogočnega Habsburžana, ker pod njim bi bili vsaj gotovi, da bode ravnal bolje ž njimi kakor oholi Regensberžan.

Brez zamude pošljejo toraj natihoma poslanca k Rudolfu ter ga prosijo, naj prevzame varstvo njihovega mesta ter mu obljubijo tudi podpore kolikor jim bode mogoče.

Pénil se je od jeze Regensberžan, ko poizvé novico, da mu uhajajo ribe, katere je imel vže v svojej mreži. Brez odloga napové meščanom boj. Kmalu pridere s svojimi drugovi in začne požigati po mestnej okolici, da se je valil dim visoko proti nebu in so bežali reveži v mesto.

Ali Rudolf ni bil pozabil svojih varovancev. Hitro, ko so bili odšli mestni poslanci, zbral je bil natihoma svoje možake. Ko so ropali nasprotniki okolo mesta, prihruje s svojimi nad nje in je potolče takó, da so se morali takój umakniti v svoje gradove. S tem pa, to se zna, boja še ni bilo konec. Regensberžan in njegovi drugovi naberó vojakov in udarijo zopet nad Rudolfa. Ali niso mu mogli

do živega. Habsburžan je znal več kakor hruške peči. Kakor strela je udaril zdaj na to zdaj na drugo krdelo in naučil jih je kozje molitvice. A nekega dné je tudi njemu huda pela. V boji mu vseka nasprotnik hudo rano. Rudolf pade brez zavesti s konja na tla. Njegovi se prestrašijo in se umaknejo. Sovražniki pritisnejo za njimi, najdejo nezavestnega Rudolfa ter mu vzamejo bojno opravo. Mislili so, da je Rudolf mrtev in poročajo svojemu gospodarju Regensberžanu veselo novico. Ali Rudolf ni bil mrtev. Vže ko so mu jemali sluge bojno opravo, zavedel se je. Ali videč se mej sovražniki, spomni se, da bi bilo za njega še huje, ko bi prišel živ nasprotnikom v roke. Zatorej se dela, kakor bi bil mrtev. Sluge ga slečejo in pusté ležati. Ko je bil zopet sam, vzdigne glavo ter gleda po bojišči. Zdajci opazi blizu sebe konja, s katerega so bili pobili gospodarja. Rudolf napne vse svoje moči, spravi se na noge, ujame konja, zavihti se mu na sedlo ter zdirja po stranskih potih mej svoje.

Regensberžan je bil zvedel v tem veselo novico, da je Rudolf mrtev. Nekoliko časa še drví Rudolfove vojake pred seboj, a po tem se vrne, da bi videl na svoje oči mrtvega neprijatelja. Tudi njegovi vojaki se vrnejo na bojišče. Iščejo in iščejo, ali Rudolfa ne najdejo. Razkropé se ga iskat.

V tem je bil Rudolf dohitel svoje. Ko vidi, da se sovražnik vrača na bojišče udari jo hitro s svojimi za njim. Ni maral za rano; tiho jezdi za Regensberžanom. Ko vidi, da ga neprijatelji iščejo po bojišči, zakadi se nad nje in pobije jih takó, da si niso upali več nad njega.

V možatem boji mu niso mogli do živega, zatorej poskušajo z zvijačo. Dogovoré se, da bodo skrili v gozdu ob potu krdelo svojih vojakov, ki bi naj napadli Rudolfa, ko bode prišel mimo. Na to se vrnejo na svoje gradove, kakor bi ne mislili več na vojsko.

Rudolfu se je čudno zdelo, ko ni našel nikjer več sovražnika, ki bi se mu ustavljal. Misлил je vže, da si ne upajo več v boj.

Regensberžan je imel mej svojimi ljudmi grajskega norca, kakeršne so imeli tedaj malo ne vsi veliki gospodje, da so se kratkočasili z njihovimi burkami. Nekega dné povabi Regensberžan svoje tovariše na svoj grad na pojedino. Bili so dobre volje, ali od svoje namere niso črhnili niti besedice, češ, da bi ne zvedel o tem kak sluga. Ko se pa Regensberžan upijani, vstane, vzdigne kupo vina in napije svojim tovarišem: „Zdaj nam pa grof ne uide več! Razsekali mu bomo njegov nos na drobne kosce!“ „Živijo! živijo!“ razlegalo se je po dvorani na te besede. Norcu, ki je bil večkrat pametnejši, kakor njegov gospodar, pride na um, da bi šel gledat Rudolfov nos. Njemu kot norcu se ni nihče ustavljal. Pride toraj na grad Kyburg, kder je bival Rudolf Habsburški. Prosi, da bi ga peljali k gospodarju. Grof to dovoli, in pripeljejo ga pred njega. Norec začne Rudolfa ogledovati prav po norčevsko od nog do glave ter reče: „Velik je vaš nos, velik; ali za toliko ljudi ga bode vender premalo! Takega nosú se lotim kar sam!“ Rudolf in njegovi so se smijali tem norčevim besedam. Pogostili so ga in Rudolf ga je izpraševal to in óno, da je izvedel iz norčevih besed, kaj snujejo njegovi sovražniki.

Hitro zbere vojake, kolikor jih je bilo ravno pri roci in se napoti ž njimi na pot, kder so čakali sovražniki na njega. On sam jaše z nekaterimi po cesti, a druge pošlje ob strani po gozdu tiho naprej. Takó se pomika dalje. Ko ga opazijo

sovražniki, zakadé se nad njega, da bi ga ujeli. V tem jim pa prideró Rudolfovi vojaki za hrbet in jih potolčejo, da jih je pribežalo le malo k Regensberžanu nazaj.

Ker jim je bilo tudi to izpodletelo, poskrili so se po svojih gradovih ter prežali na priloznost, da bi mu mogli škodovati. Kadar ga ni bilo blizu, napadali so njegove podložnike, požigali so vasi, odganjali črede in napravljali toliko kvare, kolikor so le mogli. A kadar je prišel Rudolf s svojimi vojaki, poskrili so se zopet v svoje trdne gradove.

(Konec prihodnjih.)

Salomonova sestra.

ašemu ljudstvu je znana ne le modrost kralja Salomona, nego tudi modrost njegove sestre. O Salomonovej sestri se pripoveduje, da je ona pokazala sodarjem šestilo (cirkelj). Nekdaj sodarji niso mogli zvečer vsak svojega izgotovljenega soda postaviti po konci, ampak dolgo in mnogo so se morali mučiti, predno so dno spravili v sod. Nekega dné se je šla Salomonova sestra izprehajat ter je videla, kako so sodarji sod gnjetli, da bi dno spravili vanj. Ker so se jej smilili, stopi k njim ter je vpraša: „Kaj pa je, da se s tem sodom tako mučite?“ „To kolo,“ pravijo na dno kazaje, „nagaja nam; nikakor ga ne moremo popolnoma izokrožiti.“ „Ali ne poznate šestila? Še šestilom lahko popolnem okroglo dno naredite. Kdor naredi za moje noge primerne črevlje, ne da bi mi jih meril na noge, temu pokazem to skrivnost, kako se še šestilom naredi okroglo dno.“

Sodarji so si potem zeló glave belili, kako bi Salomonovej sestri primerne črevlje naredili, ter izvedeli skrivnost, kako se naredi okroglo dno. Ali zamán; pri vsakih črevljih, katere so jej prinesli, rekla je, da jih ne more nositi. Bila pa je mej sodarji zvita glava. Ta spleza v kraljev vrt, kder je imela Salomonova sestra kopališče, ter previdno potrosi s pepelom pot do kopališča. Salomonova sestra se je prišla kopat in je zopet otišla, ne da bi opazila, da je pot s pepelom potresen. V pepelu so se poznale stopinje kraljičinih nog, ki so bile podobne rokam, in po sledéh so dali sodarji napraviti črevlje, ki so se jej popolnoma prilegli. A zdaj je morala Salomonova sestra tudi sodarjem pokazati šestilo, s katerim se dela okroglo dno. Od sih dob se sodarjem ni treba več toliko mučiti, da naredijo okroglo dno.

Salomonova sestra je kazala svojo modrost tudi v spretnem ponarejanji cvetic, katere je tako umetno izdelala, da vsak, kdor ni imel ostrega očesa in ni cvetice poduhal, ni mogel razsoditi, ali je prava ali ponarejena.

Nekega dné jo obišče brat Salomon. V njenem stanovanji je bilo po letu in po zimi polno cvetic deloma pravih, deloma ponarejenih. Prišedšemu bratu, modremu kralju Salomonu, reče sestra: „Ako si res modrejši od mene, povej, katere cvetice so tukaj prave in katere ponarejene, pa ne da bi se katere dotaknil ali jo poduhal.“

„Takój ti povem,“ reče Salomon, „samo dovoli, da poprej stopim k ulnjaku ter pogledam, je-li čebele vže rojé.“